

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Berättelse

om

WENERSBORGS

högre fullständiga elementarläroverk

under läsåret 1862—1863,

jemte

en föregående kort framställning rörande den öfverklagade öfveransträngningen
för lärjungarne under och i följd af den nya skolregleringen,

tillika med

inbjudning

till

afhörandet af årsexamen vid nämnde läroverk,

af

CARL SAMUEL HULTSTRÖM

läroverkets rektor.

Dessutom:

Redogörelser under samma läsår af vederbörande rektorer och lärare för lägre elementar-
läroverken i Borås och Alingsås samt stadspedagogien i Ulricehamn.

Wenersborg.

Bagge och Pettersons officin, 1863.

Hvaraf beror den öfverklagade öfveransträngningen för lärjungarne vid elementarläroverken, och huru skall den förekommas?

Då jag går att redogöra för det *första* läsåret, sedan härvarande läroverk, som förut varit fullständigt endast på reala linien, nu blifvit det äfven på den klassiska, begagnar jag denna anledning att uttala min åsigt rörande ofvan framställda fråga. Skälet till dess upptagande vid detta tillfälle är det, att, enligt mitt förmenande, denna öfverklagade ansträngning hufvudsakligen gäller den klassiska liniens lärjungar, serdeles på det lägre stadiet, alldenstund det engelska språket på reallinien ej medför *jemförligt* arbete med det latinska på den klassiska i 3:dje klassen, — och icke heller det franska på reallinien med det grekiska på den klassiska i 4:de klassen. Är det nu nödigt, att sammanhålla de båda linierna i de gemensamma läroämnena, så blir en naturlig följd, att den klassiska liniens lärjungar måste *mera* ansträngas samt till och med *öfveransträngas*, såvida ej realisterna skola, genom relâche uti dessa samma gemensamhetsämnen, få för *liten* sysselsättning. Hufvudorsaken till det öfverklagade onda ligger sålunda, ej så mycket i det såsom skäl ofta anförda mångläseriet, hvilket efter tidens kraf knappt torde i betydlig mån kunna inskränkas, som fast mera uti den alldeles för tidiga splittningen af de s. k. tvenne bildningslinierna.

Uti afgifven berättelse för läsåret 1859—1860 har jag ur en annan synpunkt klandrat de gamla språkens för tidiga inträde i skolan och deraf vållad olägenhet. Jag har nemligen der visat, huru svårt och vanskligt det måste vara, att, efter blott tvenne skolår, bestämma en lärjunges inträde på den ena eller andra linien, — samt huru ohjelpig ställningen blifver, om en lärjunge, sedan han inträdt på klassiska linien, befinnes sakna fallenhet och förmåga att der fortgå, emedan, om han t. ex. i 4:de klassen skulle önska öfvergå till reallinien, den sednares lärjungar redan ett år läst det af honom okända engelska språket, och ifall öfvergången sker i 5:te klassen, engelskan der varit läst af realisterne under tvenne och franskan under ett år, hvilka båda språk äro för den från klassiska linien öfvergående alldeles obekanta; för att ej taga i betraktande de olika kurserna uti de naturvetenskapliga och till en del de matematiska ämnena. Såsom det nu är anordnadt, blir således en lärjunge, som en gång inträdt på den klassiska linien (och hvarje omtänksam fader eller målsman, som ej predestinerat barnen, måste, för att ej stänga utsigterna för deras framtid, såvida ej naturanlagen äro alltför ogynnsamma, påyrka ett sådant inträde), — nästan nolens volens nödsakad att der, äfven "maxime invita Minerva", qvarstadna, till liten fromma både för sig och skolan.

Redan i detta afseende finnes således ett giltigt skäl att ej så tidigt splittra skolan; — kan det vidare ådagaläggas, att den öfverklagade öfveransträngningen står i sammanhang med och i väsendtlig mån beror af denna för tidiga splittring, så synes all tvekan, att härutinnan åstadkomma en önsklig förändring, böra upphöra. Och bestridas kan väl icke, att, äfven fastän de individuella anlagen äro olika, det måste vara relativt lätt att bestämma ett *medium* af lämplig och måttlig sysselsättning för lärjungar, som *alla* läsa *samma* läroämnen; hvaremot det alltid blifver svårt, att i de gemensamma ämnen jemka förhållandet mellan de tvenne linierna, så att icke den ena (då de latinska och grekiska språken, som hufvudsakligen motsvaras af det engelska och franska, enligt hvad redan blifvit anmärkt, fordra ett betydligt olika arbete) må öfveransträngas eller den andra allt för litet sysselsättas.

Utom denna sålunda beredda större lätthet att kunna reglera arbetet och sysselsättningen, har skolans längre sammanhållning äfven ett viktigt skäl deruti, att den derunder fortfarande gemensamheten uti *allt* måste på ett fördelaktigt sätt bidraga till utbildandet af en god kamratsanda, som vid den offentliga skolan är så välgörande och väsendtlig; ty, ehuru väl härstädes inga oroande symptom härutinnan visat sig, följer dock af sig sjelft, att en strid om företräde, — en afundsjuka eller missnöje å deras sida, som mera graveras, lätt kan uppstå och utöfva ett i moraliskt afseende skadligt inflytande.

Ytterligare bör ock tagas i betraktande den besparing i lärarekrafter, som blir en följd af uppskof med de gamla språkens inträde i skolan. Uppskjutes nemligen dessas studium på det sätt, att latinet först börjas t. ex. i 6:te och grekiskan i 7:de klassen, så besparas hvarje vecka för det förra eller latinet: 10 timmar i 3:dje, 8 timmar i 4:de och 8 timmar i 5:te klassen, samt för den sednare eller grekiskan: 6 timmar i 4:de och 5 timmar i 5:te klassen, eller tillsammans 37 timmar i veckan; hvartill kommer den nyss anmärkta stora lättheten, som härigenom vinnes, att uppgöra läsordningar för dessa 5 gemensamma klasser och der reglera en, utan öfveransträngning, lagom sysselsättning för i alla läroämnen samläsande lärjungar.

En annan ekonomisk fördel blifver, att för klasserna 3—5 sålunda förminskas behovet af 3:ne serskilda lektionsrum, som nu äro nödiga för de der befintliga skilda linierna.

Uppmärksamhet torde tillika förtjena fästas deruppå, att de på reallinien fullständiga läroverken, som under närvarande förhållanden äro så halfva och haltande institutioner, genom den föreslagna förändringen skulle erhålla en ändamålsenlig och oberoende ställning, eller med ringa uppoffring kunna utvidgas till fullständighet äfven på klassiska linien.

Jag har på detta sätt i korthet besvarat den framställda frågans 2:ne momenter sålunda, att 1:o den öfverklagade öfveransträngningen, som endast gäller den klassiska liniens lärjungar, beror af de gamla språkens för tidiga inträde i skolan och deraf vållade svårigheter, och att 2:o denna olägenhet förekommes, om dessa språk uppskjutas till ett sednare stadium, hvarigenom äfven beredas flere andra, ofvan upptagna eller antydda fördelar.

Må ingen, i följd af detta förslag, anse, att jag underkänner eller icke tagit i öfvervägande allt, hvad som blifvit sagdt och kan sägas om de gamla språkens och serskildt latinets bildande förmåga och synnerliga lämplighet såsom grundval för språkundervisningen! Med den pietet och förkärlek, som är så naturligt att man hyser för läroämnen, hvilka varit, om ej de enda, åtminstone basis för den bildning, som inhemtats i den gamla skolan, har denna framställning icke skett utan uppoffring af enskilda sympathier och förut hysta åsigter, som dock ej kunnat undgå att af tidsförhållandena modifieras. Oförnekligt är nemligen, att de gamla språken numera omöjligen kunna få intaga samma plats i skolan som förr, utan måste de, sedan ock deras mission blifvit uppfylld, vid nya läro och bildningsämnens giltiga fordran på inträde, ytterligare och allt mera — ”maka åt sig”.

I det förevarande afseendet, och då jag anser skolans längre fortfarande sammanhållning och enhet vara af så stor vikt, skulle visserligen en annan utväg kunna finnas, nemligen att tidigare upptaga latinet såsom ett *allmänt* och *gemensamt* läroämne, hvilket till en del är händelsen både i Tyskland, Frankrike och England; men om detta låter sig göra i nämnde länder (hvarför i de 2:ne sista finnas serskilda pedagogiska skäl), så beror detta deraf, att vid elementarundervisningen der ej ifrågakomma flere än 2:ne främmande nyare kulturspråk. Då dessa hos oss alltid måste blifva 3:ne, och då just här fråga är att förekomma öfveranstängning, så synes dock en sådan utväg ej kunna gillas eller antagas. Genom latinets uteslutande ur de lägre klasserna anser jag icke heller någon fara vara förhanden för språkundervisningens ändamålsenliga ordnande och bedrivande, emedan, med stöd af mångårig erfarenhet, först vid den högre apologistkolan och sedermera vid det på reallinien fullständiga elementarläroverket härstädes, jag tror mig kunna med skäl påstå, att det icke är omöjligt, att äfven genom modersmålet och genom de lefvande språken (serskildt genom det tyska) lägga en säker grund för det vid all elementarundervisning så högvigtiga språkämnets.

Skulle den anmärkning göras, att de gamla språken, då de ej helt och hållet utmönstras ur elementarläroverket, för sent inträda på det sätt, som här föreslagits, nemligen att latinet börjas först i 6:te och grekiskan i 7:de klassen; så svaras härtill, att, sedan det förra eller latinet redan hufvudsakligen upphört såsom talspråk och, med de lefvande språkens utbildning och allmännare kännedom, ej vidare är behöfligt såsom skriftspråk inom den vetenskapliga världen, 4 års läsning deraf — med rymlig tid af t. ex. 8 à 10 timmar i veckan och med den underbyggnad, som genom ett allvarligt studerande under 4 à 5 föregående skolår af de lefvande språken måste vara vunnen i språkligt hänseende, — synes kunna och böra gifva tillräcklig elementar-grundläggning för ett fortsatt akademiskt studium, likasom 2 års läsning af grekiskan (med anslagen lika rymlig tid) göra tillfyllest för inhemtandet af detta språks formlära, som väsendtligast torde behöfva vara undångjord vid elementarläroverket.

Efter att, i sammanhang med besvarandet af den först uppställda frågan, hafva anfört alla dessa skäl, på grund hvaraf jag anser en ändring uti bestämmandet af tiden för

de klassiska språkens inträde uti skolan vara icke blott önskelig, utan måhända rent af nödvändig, fästar jag slutligen synnerlig uppmärksamhet på den *enkla* anordning af elementarläroverket, som blifver en följd, i fall denna ändring kommer till stånd.

De 5 lägre klasserna kunde då hufvudsakligen följa den i läroverksstadgan för real-linien bestämda undervisningsplan.

Den 6:te klassen, som å båda linierna fortföre att vara 2-årig, skulle i de gemensamma läroämnena desto lättare kunna hållas tillsammans, som dels dessa, uti nedan tecknade förslag till undervisningens fördelning, äro upptagne till alldeles lika tid, och dels, der detta ej är händelsen, såsom uti främmande lefvande språk och matematik, det utan svårighet låter sig göra, att för realisterna (desse få uti naturvetenskap under 2:ne timmar i veckan läsa kemi, hvarifrån lärjungar på klassiska linien äro helt och hållet befriade,) på de öfverskjutande timmarne bestämma andra och olika kurser.

Den 7:de klassen anses böra blifva 2-årig på klassiska, men blott 1-årig på reala linien; i följd hvaraf dessa linier här bäst torde erhålla alldeles afskild undervisning, hvartill full tillgång beredes genom den ofvan beräknade besparing af lärarekrafter för latin och grekiska uti 3—5 klasserne, 37 timmar, och för grekiskan (med afdrag för 2:ne tillökade latintimmar) uti 6:te klassen, 4 timmar, eller tillsammans 41 timmar i veckan.

Sist upptages följande förslag till undervisningsplan för de 2:ne högre klasserna:

	6:te klassen:		7:de klassen:	
	klass. linien 2-årig	reala linien 2-årig	klass. linien 2-årig	reala linien 1-årig
Kristendom	2	2	2	2
Modersmålet och Filosofisk Propædeutik . . .	3	3	2	3
Latin	10	—	8	—
Grekiska	—	—	10	—
Hebreiska (torde böra uteslutas ur elementarläroverket)	—	—	—	—
Tyska (synes böra bibehållas äfven i 7:e klass.)	1	2	1	2
Franska	4	6	2	6
Engelska	2	3	1	3
Mathematik	4	6	3	6
Naturvetenskap	2	4	1	4
Historia och Geografi	4	4	2	4
Teckning	—	2	—	2
Summa timmar i veckan	32	32	32	32

Årsberättelser.

I. Högre elementarläroverket i Wenersborg.

Då med det läsår, hvars afslutande snart förestår, härvarande elementarläroverk, enligt Kongl. brefvet den 24 maj 1861, utvidgades till fullständighet äfven på klassiska linien, så var, sedan de nye lärarne blifvit tillsatte, denna reglering så mycket snarare och lättare verkställd, som, utom det att till den 6:te klassen från den 5:te öfvergått lärjungar, hvilka tillhörde klassiska linien, hvarpå de följaktligen i stadgad ordning kunde fortgå, desslikes i 7:de klassen funnos lärjungar, hvilka, efter att hafva under de 2:ne sista åren endast genom privatläsning kunnat underhålla klassiska studier, nu fingo inträda i normalt förhållande.

Sålunda har icke här behöfts någon, vid nya regleringar, vanlig öfvergångsperiod, utan alla läroämnen blefvo genast disponerade i fullkomlig öfverensstämmelse med läroverksstadgans undervisningsplan.

Så tillvida ingick läroverket i detta nya stadium under ogynnsamma auspicijer, som alldeles vid höstterminens början yppade sig en ögonsjukdom, hvaraf omkring 50 lärjungar nästan samtidigt blefvo angripne. Lyckligtvis var dock epidemien af lindrigare art och snart öfvergående, enär, utan att undervisningen någon gång varit afbruten, de fleste sjuke efter 8 à 14 dagars förlopp voro återställda, med undantag af 9, hvilka under hela höstterminen måst afhålla sig från läsning, och bland hvilka 2:ne af samma skäl äfven under vårterminen ej kunnat deltaga i undervisningen.

För öfrigt icke hafvande några andra serskilda förhållanden att anmärka, öfvergår jag till årsberättelsen i vanlig, föreskrifven ordning:

A) Undervisningen.

- 1) *Lästerminernas början och slut:* höstterminen börj. d. 25 aug.; slut. d. 19 dec.
vårterminen börj. d. 12 jan.; slut. d. 2 juni.
- 2) *Dagliga lärotiden:* fördelad på för- och eftermiddagar, såsom härstädes, utom höstterminen 1860, alltid varit vanligt. *)
- 3) *Begagnade läroböcker:*

I Kristendom: katekesen, Bergs bibelhandbok och Norbecks lärobok i dogmatiken;
Biblisk historia: Bohms lärobok;
Kyrkohistoria: Anjous d:o;
Modersmålet: Filéns d:o och Bjurstens läsebok;

*) Om ändamålsenligheten af en sådan lärotidens fördelning har min åsigt blifvit allt mera befästad och ingalunda ändrad genom de af herr rektorn och riddaren P. G. Alander i förra årets redogörelse för Skara elementarläroverk anförde skäl, hvilka, sedan enskildt svaromål lemnats, jag ej ansett mig ens böra upptaga till offentlig vederläggning, emedan polemiken, i följd af det sätt, hvarpå den blifvit inledd, lätt kunnat och till en del måst falla inom ett personlighetsområde, hvaraf diskussion i sak ej dragit någon fördel.

- Latinska språkets grammatik: Rabes lärobok;
 d:o explikation: Rabes krestomathi, Cornelius Nepos, Julius Cæsar och Ovidius för kl. 3—5; de 2:ne sistnämnde auktorerna, Cicero de officiis, Cato Major, Lælius och orationes in Catilinam, Livius, Virgilius och Horatius för klass. 6 och 7;
- Grekiska språkets grammatik: Langes och Rabes läroböcker;
 d:o explikation: Nilsons läsbok och Xenophons Anabasis;
- Tyska språkets grammatik: Lyths lärobok;
 d:o explikation: Lyths krestomathi, Schillers Gesch. des 30-jähr. Kriegs, Wilhelm Tell, Goethes Hermann und Dorothea samt Voss'ens Luise;
- Engelska språkets grammatik: May's lärobok;
 d:o explikation: May's krestomathi, Irvings life and voyages of Columbus, Goldsmith's Vicar of Wakefield och Marryats Monsieur Violet;
- Franska språkets grammatik: Öhrlanders lärobok för klass. 4 och 5, Oldes för kl. 6 och 7;
 d:o explikation: Oldes explikationsöfningar för klass. 4 och 5, Lamartines voyage en orient, Saintines Picciola, Voltaires Henriade samt "variétés littéraires", rédigées par Berndtson, för klass. 6 och 7;
- Mathematik: Zweigbergks lärobok i aritmetik, Euclides, Björlings och Rundbäcks läroböcker i algebra, Ekmans och Lindmans i plan trigonometri samt Alreiks i stereometri;
- Naturvetenskap: Berlins läsebok för de lägre; Arrhenii lärobok i botanisk terminologi och Sundevalls i zoologi, samt fysikens grunder af Schabus, öfvers. af Berlin, jemte den sistnämndes lärobok i kemi, för de högre klasserna;
- Svensk historia: Alanders och Ekelunds läroböcker samt den förres läsebok;
- Allmän d:o: Alanders, Palmblads och Pütz' läroböcker;
- Geografi: Wings lärobok för 1:sta och till en del 2:dra klassen;
 Palmblads d:o för de öfriga klasserna;
- Filosofi: Afzelii läroböcker i logik och psykologi.

Uti dessa läroböcker hafva följande lärokurser blifvit genomgångna:

Första klassen:

- Kristendom. Katekes: till 3:dje hufvudstycket. Läsning af psalmer.
 Biblisk historia: gamla testamentets.
- Modersmålet. Språklära: till 10 kapitlet af läroboken.
 Öfningar i ren och tydlig innanläsning samt rättskrifning.
 Berättelser ur nordiska sagohistorien.
- Mathematik. Aritmetik: de fyra räknesätten i enkla tal och sorter jemte öfning i hufvdräkning.
 Geometrisk åskådningslära: efter lärarens muntliga föredrag.
- Naturvetenskap. Fysisk geografi: det allmännaste om verdensdelarne samt Sveriges, Norges och Danmarks.
- Historia och Geografi. Historia: Svenska konungalängden.
 Geografi: Sveriges, Norges och Danmarks politiska.

Andra klassen:

- Kristendom.** Katekes: från tredje hufvudstycket till slut. Läsning af psalmer.
Biblisk historia: nya testamentets.
- Modersmålet.** Språklära: etymologien samt det allmännaste och viktigaste af syntaxen.
Öfningar i rättskrifning.
Berättelser ur nordiska sagohistorien.
- Tyska.** Grammatik: formläran till och med de oregelbundna verberna.
Explikation: de före syntaxen stående explikationsöfningarne samt 6 stycken af läsboken.
- Mathematik.** Arithmetik: de fyra räknesätten i vanliga och decimalbråk samt i sorter.
Geometrisk åskådninglära: efter lärarens muntliga föredrag.
- Naturvetenskap.** Fysisk geografi: det allmännaste om verdensdelarne.
Botanik: till 4:de kapitlet "om växternas blomställning", efter Arrhenii mindre lärobok, samt Linnés sexualsystem. Insamling jemte beskrifning af växter.
- Historia och Geografi.** Historia: till VIII tidehvarvet efter läroboken, jemte muntliga berättelser efter läseboken.
Geografi: Sveriges, Norges och Danmarks politiska efter Palmlads lärobok, och det öfriga af Europas efter Wings.

Tredje klassen:

- Kristendom.** Katekes: afslutad och delvis repeterad.
Biblisk historia: repetition af läroboken, tillika med de viktigaste af anmärkningarne.
- Modersmålet.** Språklära: formlära samt syntax och rättstafningslära, jemte det viktigaste af sats- och interpunktionsläran med dertill hörande skriföfningar. Rättskrifning efter diktagen samt smärre uppsatser i form af bref och beskrifning. Läsöfningar.
- Latin.** Grammatik: formläran.
Explikation: de 3 första afdelningarne uti läsboken till Rabes grammatik.
- Tyska.** Grammatik: hela formläran. Skriföfningar på lärorummet.
Explikation: st. 1—22 uti Lyths krestomathi.
- Engelska.** Grammatik: uttalsläran.
Explikation: st. 1—14 uti May's krestomathi.
- Mathematik.** Arithmetik: repetition af föregående kurser, samt enkel och sammansatt regula de tri.
Geometri: (klassiska linien) de 26 första propositionerna;
(reala d:o) hela första boken af Euclides.
- Naturvetenskap.** Botanik: Linnés sexualsystem och grunddragen af organografien, efter Arrhenii mindre lärobok, jemte tillämpning deraf på åtskilliga allmänna växter.
Zoologi: inledning till djurrikets kändedom och läran om däggdjuren.
- Historia och Geografi.** Historia: från reformationstidehvarvet till slut af läroboken, jemte det viktigaste af Gustaf I:s och Erik XIV:s historia efter läseboken.
Geografi: ifrån Danska monarkien till kejsardömet Österrike.

Fjerde klassen:

- Kristendom.** Bibelhandbok: allmän öfversigt af bibliska böckernas innehåll. Katekisation.
Synoptisk läsning af evangelierna, från början till berättelserna om Kristi sista resa till Jerusalem.

Modersmålet. Lika med tredje klassen.

Latin. Grammatik: repetition af formläran; till och med kasusläran af syntaxen.

Explikation: från 58 till och med 66 stycket af 4:de afdelningen uti läsboken till Rabes grammatik, samt Miltiades, Themistocles, Aristides, Pausanias och Epaminondas uti Cornelius Nepos.

Grekiska. Grammatik: det allmännaste af formläran, till och med verba contracta.

Explikation: första årskursen af Nilsons läsbok.

Tyska. Grammatik: formläran repeterad; syntax till verbets rektion. Skriföfningar på lärorummet.

Explikation: st. 19—27 uti Lyths krestomathi.

Engelska. Grammatik: formläran till och med en del af de oregelbundna verberna.

Explikation: st. 14—25 uti May's krestomathi.

Franska. Grammatik: formläran till och med hjälpverberna.

Explikation: st. 1—28 af 1:sta afdelningen uti Oldes explikationsöfningar.

Mathematik. Arithmetik: till och med intresse-räkning, jemte repetition af det föregående.

Geometri: (klassiska linien) de två första böckerna af Euclides;
(reala d:o) de tre d:o d:o d:o

Algebra: de fyra räknesätten i hela tal, och polynomers upplösning i faktorer.

Naturvetenskap. Botanik: Linnés sexualsystem och organografien, efter Arrhenii lärobok, jemte tillämpning deraf på 200 växtarter för klassiska och på 300 för reala linien.

Zoologi: (klassiska linien) läran om foglarne;

(reala d:o) Svenska foglarne utförligare.

Historia och Geografi. Historia: repetition af fäderneslandets, och från början till Makeдонiska tiden af den allmänna.

Geografi: från Tyskland till Frankrike.

Femte klassens nedra afdelning:

Kristendom. Dogmatik: 5—9 kap. Katekisation.

Kyrkohistoriska berättelser.

Johannes' evangelium.

Modersmålet. Repetition af språkläran. Satsläran med tillämpning, utförligare genomgången. Läsning af stycken ur Svenska författare. Uppsatser öfver lättare ämnen, samt i form af bref och berättelser.

Latin. Grammatik: syntaxen afslutad. Ett hem-thema hvarje vecka, och 1 timme i veckan skriföfningar på lärorummet.

Explikation: Themistocles, Pausanias, Cimon, Lysander, Alcibiades, Epaminondas och Pelopidas uti Cornelius Nepos samt de första kapitlen af 1:a boken uti Julius Cæsar.

Grekiska. Grammatik: formläran afslutad och repeterad.

Explikation: st. 26—40 uti Nilsons läsbok och första kap. af 1:a boken uti Xenophons Anabasis.

Tyska. Grammatik: repetition af formläran, samt hela syntaxen. Ett hem-thema hvarje vecka för realinien.

Explikation: st. 28—34 uti Lyths krestomathi.

Engelska. Grammatik: afslutad. Skriföfningar på lärorummet.

Explikation: st. 28—30 uti May's krestomathi.

Franska. Grammatik: formläran jemte de vigtigaste reglorna i syntaxen. Skriföfningar på lärorummet.

Explikation: st. 23—52 af 1:sta afdelningen uti Oldes explikationsöfningar.

- Mathematik. Arithmetik: till och med intresse-räkning, jemte repetition af det föregående.
 Geometri: (klassiska linien) de 4 första böckerna af Euclides;
 (reala d:o) dessutom den 5:te af d:o, dock utan bevis.
 Algebra: (klassiska linien) repetition af 4:de klassens kurs;
 (reala d:o) d:o och de 4 räknesätten i bråk samt binomial
 theoremet.
- Naturvetenskap. Botanik: grunddragen af anatomen och fysiologien samt repetition af
 organografien.
 Zoologi: läran om foglarna, amfibierna och fiskarne.
 Fysik: framställning af de fysiska grundbegreppen, samt det allmänna-
 ste af värmeläran.
- Historia och Geografi. Historia: repetition af fäderneslandets, samt från Makedoniska
 tiden till Rom under kejsarne af den allmänna.
 Geografi: från Belgien till Grekland.

Femte klassens öfra afdelning:

- Kristendom. Lika med nedra afdelningen.
 Modersmålet. D:o d:o.
- Latin. Grammatik: syntaxen afslutad, jemte prosodik. Hem-themata och skriföfningar
 på lärorummet lika med nedra afdelningen.
 Explikation: Timotheus, Datames, Alcibiades samt 3 kap. af Epaminondas uti
 Cornelius Nepos; hela 1:a och 12 kap. af 2:a boken uti Julius Cæsar de bello
 Gallico; Origo et fabrica mundi uti Ovidius.
- Grekiska. Grammatik: läroboken afslutad.
 Explikation: från 5:te kap. af 1:a till och med 2 kap. af 2:a boken uti Xeno-
 phons Anabasis.
- Tyska. Grammatik: lika med nedra afdelningen.
 Explikation: st. 44—48 uti Lyths krestomathi.
- Engelska. Grammatik: lika med nedra afdelningen.
 Explikation: kap. 3—9 uti Columbus.
- Franska. Grammatik: lika med nedra afdelningen.
 Explikation: st. 43—95 af 2:a afdelningen uti Oldes explikationsöfningar.
- Mathematik. Arithmetik: lika med nedra afdelningen.
 Geometri: d:o d:o.
 Algebra: (klassiska linien) repetition af det föregående, jemte läran om 1:a
 gradens eqvationer med en obekant;
 (reala d:o) dessutom uppställning och lösning af lättare problemer.
- Naturvetenskap. Botanik: lika med nedra afdelningen.
 Zoologi: (klassiska linien) läran om foglarna, amfibierna och fiskarne;
 (reala d:o) dessutom insekterna.
 Fysik: lika med nedra afdelningen.
- Historia och Geografi. Historia: d:o d:o samt vidare till d) Slaver och Ungrar på medeltiden.
 Geografi: lika med nedra afdelningen.

Sjette klassens nedra afdelning:

- Kristendom. Dogmatik: repetition af kap. 1—7.
 Kyrkohistoria: 1:a och 2:a perioderna.
- Modersmålet. Ungefär lika med föregående klass, jemte läsning af valda stycken ur Sven-
 ska, Norska och Danska litteraturen. Det allmänna af Sveriges litteratur-

- historia till Kellgrenska perioden. Talöfningar en gång i månaden under vårterminen. En uppsats hvarannan vecka för klassiska samt hvarje vecka för reala linien.
- Latin. Grammatik: repetition af syntaxen med alla anmärkningarne. Ett hem-thema hvarje vecka. Skriföfningar på lärorummet.
 Explikation: kap. 44—54 af 1:sta och hela 2:a boken uti Julius Cæsar; Cato Major af Cicero och st. 1—6 uti Ovidius (Brodéns edition). Dessutom en mindre kurs uti mythologien efter lärarens muntliga framställning.
- Grekiska. Grammatik: repetition.
 Explikation: från 5:te kap. af 1:a till och med 4:de kap. af 3:dje boken uti Xenophons Anabasis.
- Tyska. Grammatik: repetition. Ett hem-thema hvarje vecka.
 Explikation: sid. 1—48 (Cottas uppl.) af Schillers Geschichte des 30-jährigen Kriegs och hela Wilhelm Tell.
- Engelska. Grammatik: repetition.
 Explikation: kap. 3—17 af Columbus.
- Franska. Grammatik: från början till och med de regelbundna verberna (6 kap:s 5 §) uti Oldes lärobok. Skriföfningar på lärorummet.
 Explikation: från början till "11 Octobre 1832" på V (voyage de Bayruth) uti Lamartine och de 4 första sångerna af Henriaden.
- Mathematik. Geometri: proportionsläran med dess användning på geometrien.
 Algebra: (klassiska linien) läran om digniteter och rötter, eqvationer af 1:a och 2:a graden med en obekant;
 (reala d:o) dessutom problemers.
- Naturvetenskap. Botanik: naturliga växtfamiljerna.
 Zoologi: repetition.
 Fysik: (klassiska linien) de fysiska grundbegreppen, elementerna af värme-läran och geostatiken;
 (reala d:o) dessutom akustik och optik.
 Kemi: inledning och läran om metalloiderna, samt syrorna.
- Historia och Geografi. Historia: repetition af fäderneslandets, efter Alanders och Ekelunds läroböcker, samt från medeltidens början till korståg på Pyreneiska halfön af den allmänna.
 Geografi: Asien och Afrika.

Sjette klassens öfra afdelning:

- Kristendom. Lika med nedra afdelningen.
- Modersmålet. D:o d:o.
- Latin. D:o d:o.
- Grekiska. D:o d:o.
- Tyska. Grammatik: lika med nedra afdelningen.
 Explikation: sid. 60—150 (Cottas uppl.) af Schillers Geschichte des 30-jähr. Kriegs och hela Hermann und Dorothea.
- Engelska. Grammatik: lika med nedra afdelningen.
 Explikation: från 13 kap. af Columbus till slut.
- Franska. Grammatik: till bruket af infinitiven (8 kap:s 7 §). Skriföfningar på lärorummet.
 Explikation: från V (voyage de Bayruth) till slut uti Lamartine och från 5:te sången till slut af Henriaden.
- Mathematik. Geometri: repetition af nedra afdelningens kurs, jemte lösning af lättare geometriska problemers.

Algebra: läran om 1:a och 2:a gradens eqvationer med flere obekanta, jemte problemer.

Naturvetenskap. Lika med nedra afdelningen.

Historia och Geografi. Historia: repetition af fäderneslandets, och från Hugenottkrigen till Tysklands märkligaste stater af den allmänna.

Geografi: från Sahara till lärobokens slut, samt repetition af densamma till Ryska riket.

Sjunde klassens nedra afdelning:

Kristendom. Dogmatik: afslutad och repeterad.

Kyrkohistoria, d:o d:o.

Modersmålet. En utförligare uppsats hvarannan vecka. För öfrigt ungefär lika med 6:te klassen.

Latin. Grammatik: lika med 6:te klassen.

Explikation: 1:a boken uti Julius Cæsar, Cato Major och Lælius (den sednare med skriftligen utförd öfversättning) af Cicero, hela 1:a och kap. 1—30 af 2:a boken uti Livius samt de 3 första böckerna af Virgili *Æneis*.

(Här bör anmärkas, att latin hufvudsakligen lästs äfven på den för grekiskan anslagna tid, emedan de lärjungar, som väl med höstterminen började detta sednare språk, snart insågo, att de omöjligen kunde medhinna en för studentexamen erforderlig kurs.)

(Tyska. Kursiv läsning 1 timme i veckan ur Schiller.)

Engelska. Grammatik: repetition. Skriföfningar på lärorummet.

Explikation: från 41 kap. af Columbus till slut, samt de 29 första kap. af *Vicar of Wakefield*.

Franska. Grammatik: afslutad och repeterad. Ett hem-thema hvarje vecka.

Explikation: hela *Picciola* och 1 livraison af "variétés littéraires".

Mathematik. Geometri: repetition af de 6 första böckerna af Euclides.

Algebra: eqvationer af 1:a och 2:a graden med flere obekanta, jemte problemer, läran om progressioner och logarithmer, tillika med öfning i logarithm-tabellernas bruk.

Naturvetenskap. Botanik: naturliga växtfamiljerna.

Zoologi: repetition.

Fysik: lika med 6:te klassen.

Kemi: inledning och läran om metalloïderna, syrorna och de lätta metallerna.

Historia och Geografi. Historia: den nya till Franska revolutionen efter *Palmblad*, samt den gamla efter *Pütz*.

Geografi: repetition.

Filosofisk propædeutik. Logik: hela läroboken.

Psykologi: den allmänna.

Sjunde klassens öfra afdelning:

Kristendom. Lika med nedra afdelningen.

Modersmålet. D:o d:o.

Latin. Grammatik: lika med nedra afdelningen.

Explikation: 1:a och 2:a boken de officiis, samt 4 orationes in *Catilinam* af Cicero, 2:a och 3:dje boken uti Livius, 2:a och 3:dje boken af Virgilli *Æneis* samt 1:a boken af Horatii oder. Dessutom det vigtigaste af Romerska antiqviteter efter *Bojesen*.

(Tyska. Kursiv läsning såsom nedra afdelningen.)

Engelska. Grammatik: lika med nedra afdelningen.

Explication: från 23 kap. af Vicar of Wakefield till slut, och de 5 första kap. af Marryats Mr Violet.

Franska. Grammatik: lika med nedra afdelningen.

Explication: 3 livraisons af "variétés littéraires".

Mathematik. Repetition af nedra afdelingens kurs, och plan trigonometri. Dessutom af 2:ne lärjungar analytisk geometri efter Jochnicks lärobok.

Naturvetenskap. Lika med nedra afdelningen.

Historia och Geografi. Repetition af hela lärokursen.

Filosofisk prodædeutik. Lika med nedra afdelningen.

4) *Förändring i undervisningsplan.* Den enda afvikelse från skolstadgans föreskrift har varit, att en timme under veckan användts i 7:de klassen till kursiv läsning af *tyska* språket, hvilket måhända med 6:te klassen för tidigt helt och hållet lemmas af, samt likaledes en timme i 3:dje klassen för klassiska linien till öfning uti *engelska* språkets innanläsning, enär okunnighet härutinnan varit ett hinder för den privatundervisning, som af de äldre lärjungarne för de yngre, serdeles under ferierna, är nödvändig, men som, utan nämnde insigt, är omöjlig af lärjungar på klassiska linien till realisterne. Denna redan under förra läsår började innanläsningsöfning i engelska språket har äfven med någon hel eller half timme i veckan blifvit fortsatt med 4:de klassens klassiska linia, och torde sedan få fortfa i de öfriga klasserna.

5) *Undervisningsskyldighetens fördelning mellan lärarne* har varit på följande sätt:

Rektor mag:r C. S. Hultström har (15 timmar i veckan) undervisat klass. 7 uti tyska samt klass. 6 och 7 uti engelska och franska språken. Dessutom rättat franska hem-themata af lärjungarne i 7:de klassens öfra afdelning.

Lektor mag:r K. F. Rådberg. (22 timmar i veckan) undervisat klass. 5—7 uti matematik och fysik. Dessutom rättat franska hem-themata af lärjungarne i 7:de klassens nedra afdelning.

d:o mag:r J. Svedborg (20 timmar i veckan) undervisat klass. 6 och 7 uti latin, samt klass. 7 uti grekiska. Dessutom rättat latinska hem-themata af lärjungarne i klass. 6 och 7. (Permitterad under 14 dagar vid vårterminens början, då hans tjänstgöring bestriddes af lektor Wallinder och denne sednares af telegrafassistenten Göranson.)

d:o mag:r J. Wallinder — sedan den 1 oktober ordinarie härstädes, men tjänstgörande till höstterminens slut vid högre elementarläroverket i Skara — har under vårterminen (20 timmar i veckan) undervisat klass. 3—7 uti modersmålet och klass. 7 uti filosofisk propædeutik. Dessutom rättat svenska uppsatser af lärjungarne i 7:de klassen.

Adjunkt C. A. von Sydow (28 timmar i veckan) undervisat klass. 3—7 uti kristendom, klass. 3 uti matematik, samt för öfrigt duplicerat vid undervisningen för klass. 1 uti räkning och skrifning, samt för klass. 5 och 6 uti algebra. Dessutom rättat svenska uppsatser af lärjungarne i 6:te klassen.

d:o mag:r C. G. Åhgren (28 timmar i veckan) undervisat klass. 3—7 uti historia och geografi, samt för öfrigt duplicerat vid undervisningen för klass. 1 uti modersmålet, räkning och skrifning. Dessutom rättat tyska hem-themata af lärjungarne i 5:te klassens öfra afdelning. (I och för rektorsprofs afläggande permitterad 8 dagar vid höstterminens början, då telegrafassistenten Göranson tjänstgjort.)

Adjunkt mag:r G. T. S. Bergman — sedan den 1 januari rektor vid pedagogien i Hjo, men fortfarande att tjänstgöra härstädes till vårterminens slut — har (28 timmar i veckan) undervisat klass. 3—6 uti tyska, klass. 3—5 uti engelska, samt klass. 4 och 5 uti franska språket. Dessutom rättat tyska hem-themata af lärjungarne i 6:te klassen. (I och för rektorsprofs afläggande permitterad 3 veckor vid höstterminens början, då studenten K. F. Kjellberg tjänstgjort.)

d:o fil. kand. J. F. Kylander (29 timmar i veckan) undervisat klass. 4 och 5 uti latin, samt klass. 4—6 uti grekiska. Dessutom rättat latinska hem-themata af lärjungarne i 5:te klassens öfra afdelning.

d:o mag:r A. J. C. Piscator (30 timmar i veckan) tjänstgjort såsom fast lärare uti 1:a klassen.

(d:o A. J. K. Lindblad, sedan den 1 januari ordinarie härstädes, men tjänstgörande till vårterminens slut vid pedagogien i Hjo.)

d:o S. Tengblad — sedan den 1 januari ordinarie härstädes — har under vårterminen (30 timmar i veckan) undervisat klass. 2—7 uti naturalhistoria, samt klass. 2 uti modersmålet, tyska, historia och geografi, jemte skrifning. Dessutom rättat tyska hem-themata af lärjungarne i 5:te klassens nedra afdelning.

d:o mag:r L. J. Wersander — sedan den 1 januari ordinarie — har under vårterminen (29 timmar i veckan) undervisat klass. 3—5 uti latin, klass. 4 och 5 uti grekiska, samt för öfrigt duplicerat vid undervisningen för klass. 1 uti modersmålet. Dessutom rättat latinska hem-themata af lärjungarne i 5:te klassens nedra afdelning.

Vikarierande adjunkter: 1) mag:r L. J. Wersander har under höstterminen undervisat uti lektor Wallinders läroämnen. (Befordrad till ordinarie adjunkt härstädes.)

2) stud. J. A. Nyberg har under höstterminen tjänstgjort såsom fast lärare uti 2:a klassen. (Befordrad till kollega i Borås.)

3) stud. W. A. E. Toutin har under höstterminen undervisat klass. 4 och 5 uti matematik, klass. 3—7 uti naturalhistoria samt klass. 6 och 7 uti kemi; — under vårterminen klass. 4 och 5 uti matematik, klass. 6 och 7 uti kemi samt klass. 2 uti kristendom, matematik och linearteckning.

4) stud. E. F. Gustrin har under höstterminen undervisat uti samma läroämnen, som adjunkt Wersander under vårterminen. (Transporterad till vik. adjunkt i Skara.)

Öfningslärare: direktör O. H. Bergqvist undervisat i *sång* och *musik*.

materialförvaltare O. A. H. Stiberg d:o i *gymnastik* och *militäröfningar* (i sistnämnde afseende under en tid af vårterminen, på skolkassans bekostnad, biträdd af sergeanten A. W. Hay).

bokhandlare F. A. Zettergren d:o i *teckning*.

De under denna rubrik i föregående årsberättelser upptagne *anordningar* rörande *bön*, *gudstjenst* samt öfningarne i *sång*, *gymnastik* och *teckning* hafva varit oförändrade, så att i sistnämnde afseenden hvarje lärjunge under veckan haft 2:ne timmars undervisning i *sång* och *teckning*, samt 3:ne timmars *gymnastik*, utom militäröfningar på ons- och lördags eftermiddagar under den varmare årstiden*); hvarjemte sång- och musikläraren på samma eftermiddagar inöfvat signaler på jägarhorn samt undervisat uti orgelspelning och

*) Således hafva lärjungarne hufvudsakligen haft den genom Kongl. cirkuläret af den 9 sistlidne januari i detta afseende föreskrifna öfning.

instrumentalmusik för ett kapell bland skolungdomen af 10 till 12 deltagare, som haft sina öfningar i skolan. — För musiköfningarne hafva blifvit inköpte ett orgel-harmonium af Ph. J. Trayser i Stuttgart och en basfiol, jemte det att åtskilliga musikalier anskaffats, hvaribland Haydns Kinder-Symphoni med 7 instrumenter.

B) Lärarne.

1) Klassföreståndare:

Under höstterminen: lektorerna Rådberg och Svedborg för 7:de klassen.
 adj., då vik. lektor von Sydow för 6:te d:o.
 adjunkterna Ahgren och Kylander för 5:te d:o.
 adj., sedermera utn. rektor Bergman för 4:de d:o.
 vik. adjunkt Toutin . . . . . för 3:dje d:o.
 d:o Nyberg . . . . . för 2:a d:o.
 adjunkt Piscator . . . . . för 1:a d:o.

Under vårterminen: förhållandet oförändradt, utom att lektor Wallinder tillika med adj. von Sydow varit klassföreståndare för 6:te klassen.
 adjunkt Wersander d:o för 3:dje d:o.
 d:o Tengblad d:o för 2:a d:o.

2) *Förändringar.* Adjunkten mag:r Bergman har blifvit befordrad till rektor vid 2-klassiga pedagogien i Hjo; vik. pedagogen i Hjo Lindblad, vik. kollega i Borås Tengblad och vik. adjunkten Wersander — till ordinarie adjunkter härstädes. Förhållandet med de vikarierande lärarne synes af ofvan lemnade uppgift rörande undervisningsskyldighetens fördelning.

C) Lärjungarne.

- 1) Inskrifne, höstterminen: 33 lärjungar, af hvilka 1 från annat läroverk, och 32, som endast åtnjutit enskild undervisning. (Dessutom hafva 2:ne lärjungar begagnat den enligt 32 § af gällande skolstadga medgifna tillåtelse att — hvad man kallar — *gå upp* i skolan, d. v. s. att, utan inskrifning, vara närvarande vid lärotimmarne.)
 vårterminen: 10 lärjungar, af hvilka 2 från annat läroverk, och 8 från enskild undervisning. (Dessutom hafva 4 lärjungar fått tillåtelse att *gå upp* i skolan.)
- 2) Afgångne, höstterminen: 17 lärjungar, hvaraf 7 till akademien, 4 till annat läroverk och 6 till näringarne.
 vårterminen: 13 lärjungar, hvaraf 7 till akademien, 1 till annat läroverk och 5 till näringarne.
- 3) Skolafgift, höstterminen: erlagd af 104 lärjungar; derifrån befriade 82.
 vårterminen: d:o af 107 d:o; d:o 84.
- 4) Öfvergång till olika linier: endast i 7:de klassen har en lärjunge, som tillhört klassiska linien, med vårterminen, för att under dess lopp medhinna afgangsexamen, slutat läsningen af de gamla språken.
 Lärjungar, som läsa *klassiska språk*, äro: i 3:dje klassen 21, i 4:de klass. 9, i 5:te klass. 15, i 6:te klass. 8 och i 7:de klassen 3; summa 56.
- 5) Antal för vårterminen: i 1:sta klassen 41, i 2:dra d:o 37, i 3:dje d:o 33, i 4:de d:o 23, i 5:te d:o 32, i 6:te d:o 14, i 7:de d:o 11; summa 191.

I afseende på härkomst äro af dessa lärjungar: adelssöner 10, ofrälse militärens söner 9, prestsöner 18, civile embetsmäns söner 20, ståndspersoners söner 29, borgares och andre näringsidkares söner 65, hemmansegares söner 19, söner af hemmansbrukare, torpare och arbetare m. fl. 21; summa 191.

De denna rubrik tillhörande tabellariska uppgifter, i öfverensstämmelse med föreskrifvet formulär, hvilka icke kunna blifva fullständiga förr än flyttningen är bestämd, skola efter vårterminens examen, då detta skett, till Kongl. ecklesiastik-departementet öfversändas.

Hvad jag kunnat observera i afseende på den tid, som lärjungar med vanliga naturanlag behöft dagligen använda på hemlexor, äfvensom på de skriftliga arbeten, som blifvit dem ålagdt att i hemmet verkställa, öfverensstämmar med min uppgift i föregående årsberättelser, nemligen att medel-förhållandet torde vara: 1 à 2 timmars dagligt hemarbete för lärjungar uti klass. 1—3, 2½ à 3½ tim. uti klass. 4 och 5 samt 3 à 4 tim. uti klass. 6 och 7.

D) Skollokalen.

Dess otillräcklighet, äfven med tillökning af de uti en angränsande enskild byggnad förhyrda 6 st. lektionsrum, har i föregående årsberättelser blifvit anmärkt. Då utvidgandet till fullständighet äfven på klassiska linien, jemte läroverkets läge vid gränsen af 3 olika stift och på betydligt afstånd från annat högre elementarläroverk, redan ökat och sannolikt allt mera kommer att öka lärjungarnes antal, så blifver förlägenheten för nödigt utrymme allt större; hvarföre det vore högst önskligt, att rikets nu församlade ständer täcktes bevilja det af enskild motionär sökta anslag för en ändamålsenlig nybyggnad, hvartill ritning och kostnadsförslag redan blifvit af Kongl. öfverintendentsembetet uppgjorda.

E) Undervisningsmaterielen.

1) *Skolbibliotheket* har blifvit förökadt genom de inköp, som kassans tillgångar medgifvit, och hvaribland specificeras: Schachts Lehrbuch der Anatomie und Physiologie der Gewächse, Thedenii Svenska Skolbotanik, fortsättning af Sundevalls Svenska foglar och Kolbs grosser Atlas der Naturgeschichte. *Kongl. statistiska central-byrån* har skänkt: "bidrag till Sveriges officiella statistik, h) Kongl. Maj:ts befallningshafvandes femårsberättelser för åren 1856—1860".

2) *Instrumenter och apparater* för undervisning uti *mathematik, fysik* och *kemi*: Utom åtskilliga inköpte bägare, kolfvar, retorter, förlag, trattar, rör, m. m. för de kemiska laborationerna hafva reqvirerats och väntas ofördröjligen: 1 sonometer eller monokord, 2:ne klangskifvor och 1 väderlåda med 3 à 4 pipor.

3) *Naturalhistoriska* och 4) *Andra samlingar* hafva blifvit förökade genom fortfarande skänker, hvarför successiv redögörelse lemnats i stadens tidning. Serskildt upprepas här, att *Kongl. Svenska akademien* skänkt dess minnespenningar i silfver öfver C. G. Leopold och C. G. Gjörwell, samt att genom *Konsistorium i Skara* erhållits 1 ex. i silfver af Konung Carl XV:s och Drottning Lovisas kröningsmedalj. — Från herr Franz Tanneberger in Schönau bei Teplitz hafva inköpts 2:ne med glas försedda lådor, innehållande 84 st. väl konserverade fjärilar.

För lärjungarnes fortsatta *exercisöfningar* hafva under läsåret, enligt hos Kongl. Maj: underdånigst sökt och nådigst lemnadt medgifvande, från kronans förråd på Carlsborgs fästning inköpts 50 st. gevär med bajonetter, så att, med de från Husqvarna faktori förut inköpte 65, skolan numera eger 115 st. sådana.

Den för nästförflutna kalenderår afgifna

hufvudredogörelse öfver läroverkets kassor och fonder

visar följande förhållande:

Debet.	Kontant behållning.	Utlånade kapitaler.	Fordringar.	Summa.	R:nt.
Balans från den 31 dec. 1861.					
<i>Tillgångar:</i>					
Egna kassan	330,61.	66,67.	0,45.	397,73.	
Premii- och fattigkassan	5,49.	—	—	5,49.	
Stipendiifonderna	—	1,516,67.	49,26.	1,565,93.	
Bibliothekskassan	3,58.	3,586,13.	—	3,589,71.	
	S:a 339,68.	5,169,47.	49,71.	—	5,558,86.
<i>Inkomster:</i>					
Egna kassan				1,135,30.	
Premii- och fattigkassan				287,00.	
Stipendiifonderna				91,00.	
Lärarnes aflöningsmedel				13,444,17.	
Bibliothekskassan				253,75.	15,211,22.
				Summa	20,770,08.
Kredit.					
<i>Utgifter:</i>					
Egna kassan				1,088,65.	
Premii- och fattigkassan				247,07.	
Stipendiifonderna				91,00.	
Lärarnes aflöningsmedel				13,444,17.	
Bibliothekskassan				175,35.	15,046,24.
Balans d. 31 dec. 1862.					
<i>Tillgångar:</i>					
Egna kassan	377,26.	66,67.	0,45.	444,38.	
Premii- och fattigkassan	45,42.	—	—	45,42.	
Stipendiifonderna	—	1,516,67.	49,26.	1,565,93.	
Bibliothekskassan	66,28.	3,601,83.	—	3,668,11.	
	S:a 488,96.	5,185,17.	49,71.	—	5,723,84.
				Summa	20,770,08.

F) Examina.

Sedan höstterminen börjat den 25 augusti, afslutades densamma den 19 december genom examen, hvarvid herrar öfversten och kommandören m. m. C. S. Sandels, landssekreteraren och riddaren C. O. Almqvist, borgmästaren och riddaren A. W. Russberg och kyrkoherden, theol. kandidaten mag:r D. R. Warholm af h. h. eforus varit anmodade att närvara.

Vårterminen, som började den 12 januari, skall, sedan läsåret sålunda fortgått under de i skolstadgan föreskrifna 36 läsveckor, afslutas genom examen, hvilken h. h. eforus, efter afgifvet förslag, bestämt till tisdagen den 2 nästkommande juni, och hvarvid han inbjudit herrar öfversten och kommandören m. m. C. S. Sandels, borgmästaren och riddaren A. W. Russberg, provincialläkaren doktor C. F. Kjellberg, kyrkoherden, theol. kandidaten mag:r D. R. Warholm, apothekaren P. S. Pihlson och brukspatronen J. E. Norström, att såsom vittnen komma tillstädes.

Till denna examen, hvilken, jemte dermed i sammanhang stående förrättningar och förevisningar m. m., kommer att försiggå nämnde dag kl. 8—12 f. m. och kl. 3—6 e. m. i den ordning, som genom anslag i skolhuset skall närmare angifvas, likasom till öfvervarande af lärjungarnes slutöfning i gymnastik och exercis aftonen förut kl. 5 måndagen den 1 juni, har jag äran dessutom vördsamt inbjuda såväl ungdomens föräldrar, anhörige och målsmän, som ock alla öfriga den allmänna undervisningens gynnare och vänner, till hvilka sednare jag i främsta rummet räknar herr landshöfdingen och kommandören m. m. grefve E. Sparre, som lemnat bevis på intresse för detta läroverk derigenom att han benäget åtagit sig att vara dess inspektor, sedan herr kontraktsprosten och kyrkoherden i Tunhem, ordensledamoten, theol. doktor mag:r N. Wallin, i följd af ålder och sjuklighet samt derföre att han ej är boende på stället, önskat blifva befriad från denna förut innehafda befattning.

Sist torde jag böra nämna, att höstterminen kommer att börja måndagen den 24 nästkommande augusti.

Wenersborg den 18 maj 1863.

II. Lägre femklassiga elementarläroverket i Borås.

(Berättelsen lemnad af rektor, mag:r A. G. Hollander.)

A) Undervisningen.

- 1) *Lästerminernas början och slut:* höstterminen börj. d. 25 aug.; slut. d. 18 dec.
vårterminen börj. d. 13 jan.; slut. d. 2 juni.
- 2) *Dagliga lärotiden:* fortfarande förlagd på förmiddagarne, kl. 7—9 och 10—1, utom 1 timme (kl. 3—4) å måndags- och torsdagseftermiddagar; hvarjemte å eftermiddagarne öfvats gymnastik och sång.

3) *Begagnade läroböcker:*

I Kristendom: katekesen och Norbecks lärobok i dogmatiken;
Biblisk historia: Hübners lärobok;
Kyrkohistoria: Anjous d:o;
Modersmålet: språklära af Filén, satslära af Svedbom, läseöfningar och litteraturhistoria af Bjursten;

- Latinska språkets grammatik: Rabes lärobok;
 d:o explikation: Rabes krestomathi, Cornelius Nepos, Julius Cæsar de bello Gallico, Ovidii Metamorphoses sel.;
- Grekiska språkets grammatik: Rabes lärobok;
 d:o explikation: Xenophons Anabasis;
- Tyska språkets grammatik: Lyths lärobok;
 d:o explikation: Lyths krestomathi och Schillers Geschichte des 30-jähr. Krieges;
- Engelska språkets grammatik: Oldes pronunciationslära och Öhrlanders språklära;
 d:o explikation: Öhrlanders läseöfningar och W. Irvings Columbus;
- Franska språkets grammatik: Oldes lärobok;
 d:o explikation: Oldes explikationsöfningar och Lamartines Ch. Colomb;
- Mathematik: Zweigbergks lärobok i aritmetik, Ekmans i geometri och Wiemers i algebra;
- Naturvetenskap: Arrhenii botanikens första grunder samt elementarkurs, Sundevalls zoologi, Siljeströms förberedande kurs i fysik och kemi;
- Historia och Geografi: Alanders läroböcker i svensk och allmän historia, Palmblads lärobok i geografi.

Uti dessa läroböcker hafva följande lärokurser blifvit genomgångna:

Första klassen:

- Kristendom: *katekesen*, nedra afdeln. från början till 3:dje artikeln, öfra afdeln. från 3:dje hufvudstycket till slut; *biblisk historia*, gamla testamentets.
- Modersmålet: formlära, läseöfningar, skriföfningar, berättelser ur nordiska sagohistorien.
- Mathematik: *arithmetik*, de 4 räknesätten i hela tal och sorter samt, med några lärjungar, bråk; *geometrisk* åskådninglära.
- Naturvetenskap: Skandinaviens samt det allmännaste af verldsdelarnes *fysiska geografi*; *botanikens* första grunder till och med fröredningen.
- Historia och Geografi: *Svensk historia*, de 4 första tidehvarfven i läroboken samt de viktigaste motsvarande berättelserna i läseboken; *geografi*, Sveriges och Norges politiska.

Andra klassen:

- Kristendom: *katekes* och *biblisk historia* till slutet.
- Modersmålet: formläran och syntaxen, rättskrifningsöfningar.
- Tyska: formlära och det allmännaste af syntaxen; Lyths explikationsöfningar samt 54 sidor af läseboken.
- Mathematik: *arithmetik*, vanliga och decimalbråk, enkel och sammansatt regula de tri; *geometri*, 1:sta samt hälften af 2:dra boken.
- Naturvetenskap: det allmännaste om roten, stammen, bladet, fröredningsdelarne samt sexualsystemet, 3 häften skolbotanik samt lefvande växter på lärorummet.
- Historia och Geografi: *Svensk historia*, från och med 8:de tidehvarfvet till lärobokens slut, jemte de viktigaste motsvarande berättelserna i läseboken; *geografi*, Europas från och med Tysklands till och med Spaniens, jemte repetition af Sveriges.

Tredje klassen:

- Kristendom: repetition af *katekes* och *biblisk historia*.
- Modersmålet: repetition af språkläran, satslära, rättskrifningsöfningar och hem-themata.
- Latin: — — — — —

- Tyska: hela språkläran; af läseboken 110 sidor.
 Engelska: pronunciationsläran med läseöfningar, formlära; af läseboken 21 sidor.
 Matematik: *arithmetik*, intresseräkning samt öfriga räknesätt efter läroboken; *geometri*, sednare hälften af 2:dra boken samt 3:dje boken.
 Naturvetenskap: *botanik*, de fanerogama växternas organografi, 4 häften Svensk skolbotanik samt lefvande växter; *zoologi*, inledningen samt däggdjuren efter läroboken.
 Historia och Geografi: *Svensk historia*, repetition af läroboken jemte berättelser ur läseboken; *geografi*, Europas från och med Frankrike till slutet, jemte repetition af Europas.

Fjerde klassen:

- Kristendom: repetition af *katekesen*, läsning af nya testamentet; 1:sta och 2dra perioderna af *kyrkohistorien*.
 Modersmålet: satslära, resolutionsöfningar, hem-themata.
 Latin: formläran och det allmännaste af syntaxen; läsestycken i Rabes språklära, uti Cornelius Nepos från och med Aristides till och med 8 kap. af Alcibiades.
 Grekiska: — — — — —
 Tyska: repetition af språkläran; uti Schillers Gesch. des 30-jähr. Krieges 2 b. sid. 110—210.
 Engelska: repetition af pronunciationsläran och formläran; uti läseboken 39 sidor, samt å reallinien ytterligare 20 sidor. Skriföfningar.
 Franska: 1:sta kursen af Oldes språklära till och med de regelbundna verberna; uti läseboken till 1:sta afdelningens 54 stycke.
 Matematik: *arithmetik*, repetition; *algebra*, till och med bråk, samt å reallinien dessutom eqvationer af 1:sta graden; *geometri*, 4:de, 5:te och 6:te böckerna af läroboken.
 Naturvetenskap: *botanik*, repetition af fanerogamernas organografi, med tillägg af det mera speciella, 4 häften skolbotanik samt lefvande växter; *zoologi*, foglarne efter Sundevall, med tillägg ur Nilssons fauna.
 Historia och Geografi: *Svensk historia*, repetition af läroboken, *allmän historia*, gamla från början till "Roms hjeltid"; *geografi*, Asiens jemte repetition af Europas.

Femte klassen:

- Kristendom: repetition af *katekesen*, läsning af nya testamentet; *dogmatik*, nedra afdeln. från lärobokens början till 9:de kap., öfra afdeln. från och med 8:de kap. till bokens slut, jemte repetition af det föregående; *kyrkohistoria*, nedra afdeln. 3:dje perioden, öfra afdeln. repetition af läroboken.
 Modersmålet: repetition af grammatik och satslära, skriföfningar, litteraturhistorien.
 Latin: grammatik med prosodik och metrik; nedra afdeln. uti Cornelius Nepos: Præfatio, Miltiades, Themistocles, Alcibiades från 8 kap., Trasybulus, Conon, Dion, Iphicrates, Chabrias, Timotheus, Datames, Epaminondas, Pelopidas, Agesilaus samt 6 kap. af Eumenes; öfra afdeln. uti Julius Cæsar de bello Gallico: 3 böcker, uti Ovidius: Metamorphos. sel. 31 sidor. Skriföfningar.
 Grekiska: formlära; uti Xenophons Anabasis nedra afdeln. 1:sta boken, öfra afdeln. 2:dra 3:dje och 4:de böckerna.
 Tyska: repetition af språkläran; uti Schillers Gesch. des 30-jähr. Krieges 140 sidor. Skriföfningar.
 Engelska: å reallinien formlära och syntax; uti Columbus by W. Irving från början till och med 16 kap. Skrif- och talöfningar.

- Franska: nedra afdeln. 1:sta och 2:dra kursen af språkläran till och med irreguliera verberna; i läseboken st. 14—88 af 2:dra afdeln.; öfra afdeln. uti språkläran repetition samt läran om tempus, modus och participier, uti Lamartines Chr. Colomb från sid. 73 till bokens slut. Skriföfningar.
- Mathematik: *arithmetik*, repetition; *algebra*, 2 grader samt lösning af problem; *geometri*, 7:de och 8:de böckerna af Ekmans lärobok, jemte repetition af de föregående.
- Naturvetenskap: *botanik*, läroboken afslutad, växter efter herbarier och under exkursion; *zoologi*, amfibier, fiskar och insekter, jemte repetition af foglarne. Reallinien dessutom förberedande kurs i fysik och kemi.
- Historia och Geografi: *Svensk historia*, repetition af läroboken, *allmän historia*, från nyare historiens början till de serskilda staternas historia, (reallinien dessutom medeltidens historia); *geografi*, Amerikas jemte repetition af Europas.

Öfningar: utom *välskrifning*, 2 timmar i veckan i 1:sta och 2:dra klasserna, *teckning*, hufvudsakligen figur- och landskapsritning, 1 timme i 1:sta och 2:dra klass., 2 timmar i 3:dje samt 4:de och 5:te kl:s realafdelning; *gymnastik*, fristående och appareljgymn., marsch- och exercisöfningar samt *sång*, 6 halftimmar i hvardera ämnet.

4) *Undervisningsskyldighetens fördelning mellan lärarne* har varit följande:

- Rektor A. G. Hollander har undervisat klass. 2—5 i tyska 16 timmar i veckan, klass. 4 och 5 i latin 4 timmar;
- Kollega S. P. Wennergren klass. 1, 4, 5 i kristendom 10 timmar, kl. 3, 4, 5 i engelska 9 timmar, kl. 2—5 i matematik 9 timmar samt rättat skriftliga uppsatser i 5:te kl.;
- d:o J. Nordvall klass. 1, 4, 5 i modersmålet 12 timmar, kl. 4 och 5 i latin 12 timmar, kl. 1 och 2 i välskrifning 4 timmar samt rättat skriftliga uppsatser i 4:de kl.;
- d:o A. Thorin klass. 1—5 i matematik 26 timmar, kl. 5 i grekiska 5 timmar;
- d:o J. A. Rosén klass. 1—5 i historia och geografi 21 timmar, kl. 2, 3, 5 i modersmålet 9 timmar samt rättat skriftliga uppsatser i 3:dje klassen;
- d:o J. A. Nyberg klass. 1—5 i naturvetenskap 14 timmar, kl. 1, 2, 3 i kristendom 10 timmar, kl. 4 och 5 i franska 7 timmar, hvilken undervisningsskyldighet under höstterminen uppehölls af v. kollega S. Tengblad;

Öfningslärare: löjtnanten F. F. Zachrisson i *gymnastik*,
ritläraren C. A. Leverin i *teckning*,
orgelnisten J. F. Ström i *sång*, } hvardera 3 timmar i veckan.

B) Lärarne.

Utn. kollega J. A. Nyberg har med vårterminens början tillträd den lediga lärarebefattning, som utn. adjunkten vid Wenersborgs h. elementarläroverk S. Tengblad under höstterminen varit förordnad att bestrida.

Klassföreståndare hafva varit: för 5:te klassen koll. Wennergren, för 4:de kl. Nordvall, för 3:dje kl. Thorin, för 2:dra kl. Rosén, och för 1:sta kl. under höstterminen Tengblad samt under vårterminen Nyberg.

C) Lärjungarne.

- 1) Inskrifne: vid höstterminens början 18, af hvilka 2 från annat läroverk;
" vårterminens " 7.
- 2) Afgångne: höstterminen 17, af hvilka 9 till annat läroverk;
vårterminen 9.

- 3) Terminsafgift erlade höstterminen 36; derifrån befriade 34 lärjungar;
 ” vårterminen 37; d:o 33 d:o.
- 4) Antal för vårterminen: i 1:sta klassen 27, 2:dra kl. 13, 3:dje kl. 15, 4:de kl. 10, 5:te kl. 5, summa 70, af hvilka i 4:de kl. 2 och i 5:te kl. 4 läsa klassiska språk.

Till härkomsten äro söner af borgare och andra näringsidkare 31, af landtbrukare och arbetskarlar 23, af tjänstemän 16.

D) Skollokalen.

Inredningen af det ombyggda läroverkshuset, innehållande, jemte boställslägenhet för rektor, 1 samlingsal, 5 större klassrum, 2 extra läsrum samt materialrum, blef under sistlidne sommar fullbordad.

E) Undervisningsmaterielen.

Tillökningen af biblioteket, äfven med afseende på utlåning af läro- och läseböcker till medellösa lärjungar, har fortgått; hvarjemte blifvit anskaffade åtskilliga nya bord och bänkar med ryggstöd.

F) Examina.

Examen vid höstterminens slut hölls den 18 december, och voro, jemte läroverkets inspektor, herr kyrkoherden A. J. Enander, herrar provinciälläkaren, R. W. O. d:r S. Elmlund, t. f. borgmästaren A. Wendt samt apothekaren S. Österberg anmodade att den- samma bevista.

Årsexamen kommer att förrättas tisdagen d. 2 juni i närvaro af ofvannämnde herrar, och anställes då från kl. 8 f. m. till kl. 1 eft. m. offentlig pröfning i språk och vetenska- per, samt vidare å eftermiddagen slutöfning i gymnastik och sång, hvarefter förrättas flyttning med utdelning af stipendier, premier och fattigmedel.

III. Lägre treklassiga elementarläroverket i Alingsås.

(Berättelsen lemnad af rektor, utn. kyrkoherden, mag:r A. F. Cederin.)

A) Undervisningen.

- 1) *Lästerminernas början och slut:* höstterminen börj. d. 22 aug.; slut. d. 18 dec.
 vårterminen börj. d. 20 jan.; slut. d. 6 juni.
- 2) *Dagliga lärotiden:* kl. 7—9, 10—1 alla dagar i veckan, samt derjemte för 3:dje klassen kl. 2—3 e. m. måndagar och torsdagar. Sång kl. 3—4 fyra dagar i veckan; gymnastik kl. 3—5 tvenne dagar i veckan; teckning kl. 2—4 onsdagar, kl. 2—3 lördagar.
- 3) *Begagnade läroböcker:*
 I Kristendom: katekesen och valda bibelspråk af Flodman;
 Biblisk historia: Åkerbloms lärobok;
 Modersmålet: Fryxells språklära och Svedboms satslära;
 Latinska språkets grammatik: Rabes lärobok;
 d:o explikation: Rabes krestomathi, Cornelius Nepos;

Tyska språkets grammatik: Flachs språklära;
 d:o explikation: d:o läsebok;
 Engelska språkets grammatik: Oldes pronunciationslära och Öhrlanders språklära;
 d:o explikation: Öhrlanders läsöfningar;
 Matematik: Zweigbergks lärobok i arithmetik, Euclides och Bergius i geometri;
 Naturvetenskap: Berlins lärobok, Arrhenii d:o i botanisk terminologi och Sundevalls i zoologi;
 Svensk historia: Alanders läro- och läsebok;
 Geografi: Wings lärobok för 1:sta klassen samt Palmbuds för 2:dra och 3:dje.

Uti dessa läroböcker hafva följande lörokurser blifvit genomgångna:

Första klassen:

Kristendom. Katekes: till 3:dje hufvudstycket; valda språk och psalmverser.
 Biblisk historia: gamla testamentets.
 Modersmålet. Språklära: det viktigaste af de 2:ne första delarne uti läroboken.
 Öfningar i innanläsning samt rättskrifning.
 Berättelser ur Alanders läsebok.
 Matematik. Arithmetik: de fyra räknesätten i enkla tal och sorter.
 Geometri: åskådningsläran samt 30 satsar af andra kursen.
 Naturvetenskap. Fysisk geografi: det allmännaste om verldsdelarne samt Sveriges, Norges och Danmarks. 1:sta afdelningen i Berlins naturlära.
 Historia och Geografi. Historia: Svenska konungalängden.
 Geografi: Sveriges, Norges och Danmarks politiska.

Andra klassen:

Kristendom. Katekes: från 3:dje hufvudstycket till slut, valda bibelspråk och psalmverser.
 Biblisk historia: nya testamentets.
 Modersmålet. Språklära: etymologien samt det allmännaste och viktigaste om satsen.
 Öfningar i rättskrifning.
 Berättelser ur Alanders läsebok.
 Tyska. Grammatik: formläran till och med regelbundna konjugationen.
 Explikation: förberedande läsöfningar samt 12 stycken af läseboken.
 Matematik. Arithmetik: vanliga och decimalbråk med tillämpning på sorter.
 Geometri: till och med mångsidningar.
 Naturvetenskap. Fysisk geografi: Europas.
 Botanik: terminologi samt 50 växter examinerade och insamlade.
 Zoologi: 2:a afdelningen i Berlins naturlära.
 Historia och Geografi. Historia: till VIII tidehvarvet efter läroboken, jemte valda berättelser ur läseboken till samma tidehvarf.
 Geografi: Sveriges och en del af Europas politiska efter Palmbuds lärobok.

Tredje klassen:

Kristendom. Katekes: repetition deraf, valda bibelspråk och psalmverser.
 Biblisk historia: repetition af läroboken.
 Modersmålet. Formlära: efter Fryxell samt sats- och interpunktionslära efter Svedbom.
 Smärre uppsatser dels i brefform, dels i form af berättelser, jemte rättskrifning efter diktamen, en gång i veckan.
 Latin. Grammatik: formläran och syntax till konjunktiven. 3:ne äldre lärjungar hafva genomgått formläran och hela syntaxen.

- Explication: de 3 första afdelningarne uti läseboken; af 3:ne äldre lärjungar: 6 fältherrar i Cornelius Nepos och några lättare skriföfningar.
- Tyska. Grammatik: hela formläran, skriföfningar.
Explication: från 10 till 30 st. af läseboken.
- Engelska. Grammatik: uttals- och formläran, skriföfningar.
Explication: läsöfningar till pag. 12; af de äldre: till 3:dje sektionen pag. 45.
- Mathematik. Arithmetik: enkel och sammansatt regula de tri, intresse och rabatt. De äldre af reala linien: till och med kedjeräkning.
- Geometri: 1:sta boken af Euclides samt 2:dra kursen af Bergii geometri.
- Naturvetenskap. Botanik: växtterminologi efter Arrhenii mindre lärobok, samt 100 växtarter examinerade och insamlade.
Zoologi: inledning till djurrikets kännedom, samt däggdjuren.
- Historia och Geografi. Historia: från VIII tidehvarvet till slut efter läroboken, samt från samma tidehvarf till X:de efter läseboken.
Geografi: Europas politiska afslutad, och det viktigaste af den fysiska repeterad.

4) *Undervisningsskyldighetens fördelning mellan lärarne* har varit på följande sätt:

- Rektor mag:r A. F. Cederin har (24 timmar i veckan) undervisat uti latin, modersmålet och välskrifning samt rättat latinska och svenska skriföfningar.
- 1:ste kollega mag:r M. K. Jungmarker (28 timmar i veckan) uti kristendom, historia, geografi och naturkunnighet.
- 2:dre kollega mag:r C. O. N. Dahlgren (28 timmar i veckan) uti matematik, linearteckning, tyska och engelska språken samt rättat skriföfningar i dessa språk.
- Öfningslärare:* kantor Landahl (4 timmar i veckan) undervisat uti *sång*, då ungdomen varit fördelad i 2:ne afdelningar.
mamsell Ida M. Cederin (2 timmar i 3:dje klassen och 1 timme i 2:dra klassen i veckan) uti *teckning*.
skollärare Bladh (4 timmar i veckan) uti *gymnastik*, då ungdomen dels varit tillsammans i 1 och dels fördelad i 2:ne afdelningar.

Förrättningen af bön och kyrkoförhör har varit lika fördelad mellan rektor och båda kollegerna.

B) Lärarne.

Klassföreståndare: rektor Cederin för 3:dje, kollega mag:r Jungmarker för 2:dra och kollega mag:r Dahlgren för 1:sta klassen.

C) Lärjungarne.

- 1) Inskrifne, höstterminen: 4 lärjungar, som endast åtnjutit enskild undervisning.
vårterminen: 4 d:o, d:o d:o
- 2) Afgångne, höstterminen: 8 lärjungar, af hvilka 3 till högre elem.-lärov., 5 till näringarne.
vårterminen: 2 d:o, af hvilka 1 till h. elem.-läroverk, 1 till näringarne.
- 3) Skolafgift, höstterminen: erlagd af 9 lärjungar; derifrån befriade 26.
vårterminen: d:o af 8 d:o; d:o d:o 29.
- 4) Ynglingar, som läsa latin, äro 4.
- 5) Antal för vårterminen: i 1:sta klassen 10, i 2:dra 13, i 3:dje 14; summa 37.

I afseende på härkomst äro af dessa lärjungar: ofrälse militärers söner 2, civile embetsmäns söner 3, borgares och andre näringsidkares söner 22, hemmansegares söner 2, söner af arbetare 8; summa 37.

Hemlexor hafva så beräknats för 3:dje klassen, att lärjungar med vanliga naturanlag behöft dagligen använda 2:ne timmar för dem och en timma för skriftliga arbeten; för 2:dra klassen så, att lärjungarne der behöft en timma dagligen.

D) Skollokalen

är under läsåret försedd med nya golf i 2:ne rum.

E) Undervisningsmaterielen

har vunnit någon tillökning genom inköp af botaniska väggtaflor.

F) Examina.

Höstterminen, som börjat den 22 augusti, afslutades den 18 december genom examen, hvarvid herrar skolans inspektor prosten A. Nattsén, kammarherren, R. S. O., C. A. Virgin, borgmästaren S. P. Walberg och provincialläkaren doktor G. Berggren af h. h. eforus varit anmodade att närvara.

Vårterminen, som började den 20 januari, kommer att afslutas genom examen, under ledning af läroverkets inspektor herr prosten A. Nattsén, samt, på inbjudning af h. h. eforus, i närvaro af kammarherren, R. S. O., hr C. A. Virgin, borgmästaren hr S. P. Walberg och provincialläkaren hr doktor G. Berggren, lördagen den 6 juni kl. 10—1 med lärjungarne gemensamt i undervisningsämnena och i sång, hvarvid ungdomens prof på framsteg i teckning äfven förevisas; hvarefter förrättas flyttning jemte utdelning af premii- och fattigmedel. Slutöfning i gymnastik anställes kl. 4 e. m.

IV. Enklassiga pedagogien i Ulricehamn.

(Berättelsen lemnad af vik. pedagog, komminister V. Landahl.)

A) Undervisningen.

- 1) *Lästerminernas början och slut:* höstterminen börj. d. 25 aug. och slut. d. 16 dec.
vårterminen börj. d. 21 jan. och slut. d. 11 juni.
- 2) *Dagliga lärotiden:* 4 timmar på förmiddagen och 1½ d:o på eftermiddagen.
- 3) *Begagnade läroböcker:*

I Kristendom: katekesen;
Biblisk historia: Åkerbloms och Hübners läroböcker;
Modersmålet: Landgrens och Filéns d:o;
Tyska språkets grammatik: Lyths lärobok;
d:o explikation: Lyths krestomathi och Schillers Gesch. des 30-jähr. Kriegs;
Mathematik: Zweigbergks lärobok i arithmetik och Ekmans i geometri;
Naturvetenskap: Berlins läsebok;

Svensk historia: Wings och Ekelunds läroböcker;
 Allmän d:o: Alanders lärobok;
 Geografi: Wings och Palmblads läroböcker.

Uti dessa läroböcker hafva följande stycken blifvit genomgångna:

Nedra afdelningen:

Kristendom. Katekes: till 4:de hufvudstycket.
 Biblisk historia: gamla och nya testamentets efter Åkerblom.
 Modersmålet. Språklära: 9 kapitel efter Landgren.
 Öfningar i ren och tydlig innanläsning samt rättskrifning.
 Matematik. Arithmetik: de 4 räknesätten i enkla tal, bråk och sorter.
 Naturlära: 4:de afdelningen.
 Historia: Wings hela samt Ekelunds till frihetstiden.
 Geografi: Wings lärobok samt Palmblads d:o till berg i Europa.

Öfra afdelningen:

Kristendom. Katekes: hela repeterad, samt omkring 40 psalmer.
 Biblisk historia: hela repeterad efter Hübner.
 Modersmålet: hela Filéns lärobok med dertill hörande skriföfningar.
 Deklamationsöfningar.
 Tyska. Grammatik: t. o. m. de starka verberna, samt några ynglingar hela grammatiken.
 Explikation: 50 sidor uti Lyths krestomathi, samt några ynglingar poesi ibm
 och sid. 1—48 af Schillers Gesch. des 30-jähr. Kriegs.
 Matematik. Arithmetik: repetition af läroboken.
 Geometri: till 12 prop. i 2:dra boken, några ynglingar proportionsläran
 samt repetition af 1:sta, 2:dra och 20 prop. i 3:dje boken.
 Naturvetenskap: från 4:de afdelningen till slut.
 Historia. Allmän: till Roms hjeltetid (1:sta kursen); några ynglingar sid. 1—200 (hela
 kursen).
 Geografi: ifrån Sveriges till slut efter Palmblads lärobok.

B) Lärare.

Utnämnd ordin. pedagog: P. G. Holmlund tjänstgör till läsårets slut såsom vik. adjunkt
 vid h. elementarläroverket i Skara.
 vik. d:o: komminister V. Landahl till den 1 maj; derefter studenten J.
 G. Guldbrand.

C) Lärjungarne.

- 1) Inskrifne: inga.
- 2) Afgangne, höstterminen: 3, deraf 1 till näringarne och 2 till privat undervisningsanstalt.
 vårterminen: ingen.
- 3) Skolafgift, höstterminen: erlagd af 5 lärjungar; derifrån befriade 6.
 vårterminen: d:o af 3 d:o; d:o 5.

D) Skollokalen

är ett trångt lärorum i stadens rådhus.

E) Undervisningsmaterielen

har under årets lopp blifvit förökad genom inköpte exemplar af Alanders allmänna historia, Berlins naturlära och Ekmans geometri.

F) Examina.

Höstterminen, hvilken började den 25 aug., afslutades den 16 dec., hvarvid kyrkoherden mag:r G. A. Sundborg, häradshöfdingen H. Stenberg och kaptenen S. J. Hammarstrand voro närvarande.

Vårterminen, börjad den 21 jan., skall afslutas genom examen, hvilken h. h. eforus, efter afgifvet förslag, bestämt till thorsdagen den 11 juni, och hvarvid han anmodat herrar kyrkoherden mag:r G. A. Sundborg, häradshöfdingen H. Stenberg, borgmästaren H. Lundquist samt kaptenen och postmästaren S. J. Hammarstrand att såsom vittnen inställa sig.